

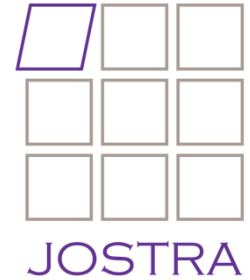
INVESTICIJŲ PROJEKTAS „PASIRENGIMAS GALIMAI AVARIJAI
BALTARUSIJOS BRANDUOLINĖJE ELEKTRINĖJE“

CIVILINĖS SAUGOS SISTEMOS ANALIZĖ PAGAL PROJEKTO METU SUKAUPTUS DUOMENIS

Saulius Smalys
OSCE (ESBO) TARPTAUTINIS EKSPERTAS

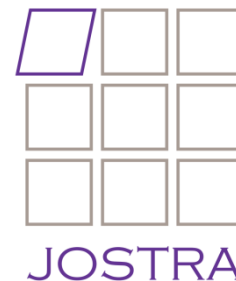
2021 09 22
Vilnius

TURINYS

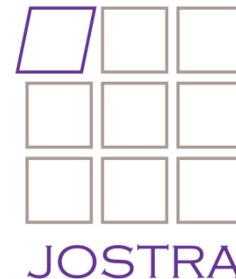
- Informacija apie analizę
- Apklausos organizavimas
- Nustatytos problemos
- Rekomendacijos

APIE ANALIZĘ

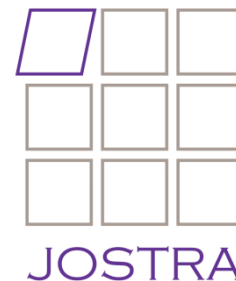
Analizės tikslas – apklausos būdu nustatyti valstybės ir savivaldybės institucijų poreikius, kokias priemones ir kokiu laikotarpiu reikia įgyvendinti, kad jos būtų tinkamai pasirengusios įgyvendinti Valstybiniame gyventojų apsaugos plane branduolinės ar radiologinės avarijos atveju nustatytas funkcijas.

APKLAUSOS ORGANIZAVIMAS

Siekiant įvertinti valstybės ir savivaldybių institucijų pasirengimą įgyvendinti Valstybiniame gyventojų apsaugos plane branduolinės ar radiologinės avarijos atveju joms nustatytas funkcijas, buvo paruošti specializuoti klausimynai kiekvienai institucijai pagal joms numatytas užduotis Valstybiniame plane.

APKLAUSOS ORGANIZAVIMAS

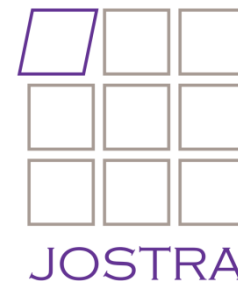
Klausimynai buvo išsiuntinėti 18 valstybės ir 17 savivaldybių institucijų su prašymu pateikti informaciją apie trūkstantą techninę bei programinę įrangą branduolinės ar radiologinės avarijos atveju. Trūkstamos įrangos sąrašuose buvo prašoma pateikti ne tik reikiamą įrangos kiekį, bet ir jos prioritetizaciją bei technines specifikacijas, tinkamas operatyviai organizuoti viešuosius pirkimus.

APKLAUSOS ORGANIZAVIMAS

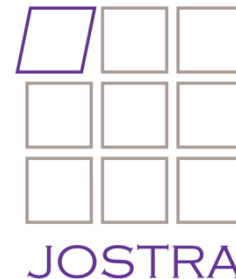
Apklausa vyko gana sudėtingai, 25 iš apklaustų 35 institucijų teko siųsti priminimus, papildomai skambinti telefonu, bet net ir po to negauta atsakymų iš iš KAM, URM, Zarasų rajono savivaldybių, dalis institucijų (AM, SM, ŽŪM, PD, Ignalinos, Molėtų, Utenos, Šalčininkų rajonų) atsiuntė formalius atsirašymus arba ankstesnių apklausų duomenis.

APKLAUSOS ORGANIZAVIMAS

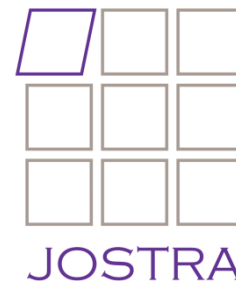
Labai išsamius duomenis apie savo darbą branduolinės saugos srityje pateikė Kaišiadorių savivaldybė, kurioje, nežiūrint į Covid-19 pandemiją, reguliariai vyko mokymai ir pratybos. Išsamius duomenis su techninėmis specifikacijomis pateikė RSC, LHMT, VATESI, VSAT, PAGD.

APKLAUSOS ORGANIZAVIMAS

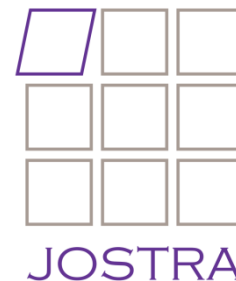
Pagal civilinės saugos teisinį reglamentavimą savivaldybės turi surengti bent vienerias pratybas per metus. Dėl susiklosčiusios COVID-19 situacijos ir šalyje įvedus teisinius apribojimus savivaldybės turėjo ribotą galimybę rengti civilinės saugos pratybas, todėl 2020 m. tik 4 savivaldybės surengė civilinės saugos pratybas (Kaišiadorių r., Jonavos r., Varėnos r. ir Šiaulių m. savivaldybės.)

NUSTATYTOS PROBLEMOS

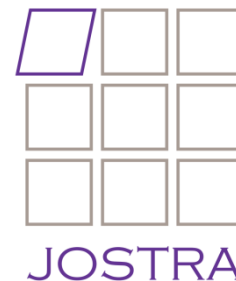
Ne visada savivaldybių planuojamos priemonės atitinka visus rizikos analizės metu nustatytus pavojus, per mažai numatoma priemonių, skirtų ekstremaliosioms situacijoms išvengti arba jų susidarymo galimybėms sumažinti. Dalis priemonių yra formalios, abstrakčios, bendro pobūdžio, planuojamos nepakankamai įvertinus finansines galimybes.

NUSTATYTOS PROBLEMOS

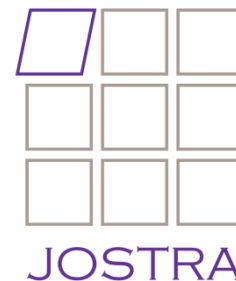
- Valstybės institucijų pasiruošimo kokybei neigiamą įtaką daro nepakankamas ESOC narių praktinis ir teorinis pasirengimas vykdyti šio centro nuostatuose jiems priskirtas funkcijas.
- 2020 m. savo darbuotojams mokymų darbo vietoje nerengė 7 valstybės institucijos: Sveikatos apsaugos ministerija, Policijos departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos, Aplinkos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba ir Teisingumo ministerija.

NUSTATYTOS PROBLEMOS

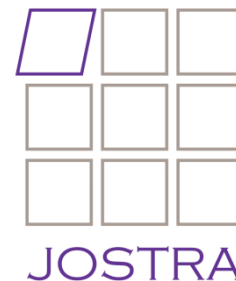
Akivaizdu, kad būtina tęsti valstybės institucijų ESOC narių mokymą, mokymo procese taikyti praktinio mokymo metodus, rengti civilinės saugos pratybas, taip pat bendras valstybės institucijų ir savivaldybių ESOC pratybas, kad būtų patikrintos keitimosi informacija procedūros, ekstremaliųjų įvykių ir ekstremaliųjų situacijų likvidavimo, jų padarinių šalinimo, gyventojų ir turto gelbėjimo organizavimas ir koordinavimas.

NUSTATYTOS PROBLEMOS

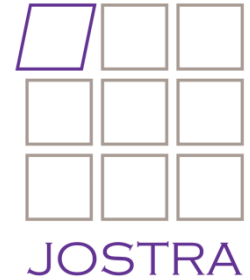
- nepakankamas gyventojų asmeninis pasirengimas,
- trūksta bazinių žinių apie saugų elgesį įvykus avarijai BAE,
- nepasitikima šalies civilinės saugos sistema, priimamais sprendimais, pareigūnų nurodymais, kurie reikalingi ekstremaliajai situacijai likviduoti.
- Lietuvoje 56 % gyventojų nežinotų, kokių svarbiausių veiksmų imtis, jei įvyktų branduolinė avarija Astravo AE, o 48 % gyventojų neturėtų sukaupę būtiniausių atsargų.

NUSTATYTOS PROBLEMOS

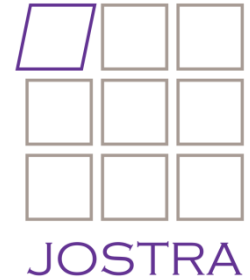
- Iš apklausos rezultatų matyti, jog reikia organizuoti informacinę kampaniją, pasitelkiant platų informacijos sklaidos spektrą, kad visuomenė suvoktų, kokią grėsmę kelia BAE ir kokių veiksmų būtina imtis kilus incidentams joje.
- Gyventojų švietimui ir savišvietai nepakankamai išnaudojamos masinės informavimo priemonės, trūksta tinkamai parengtos medžiagos

REKOMENDACIJOS

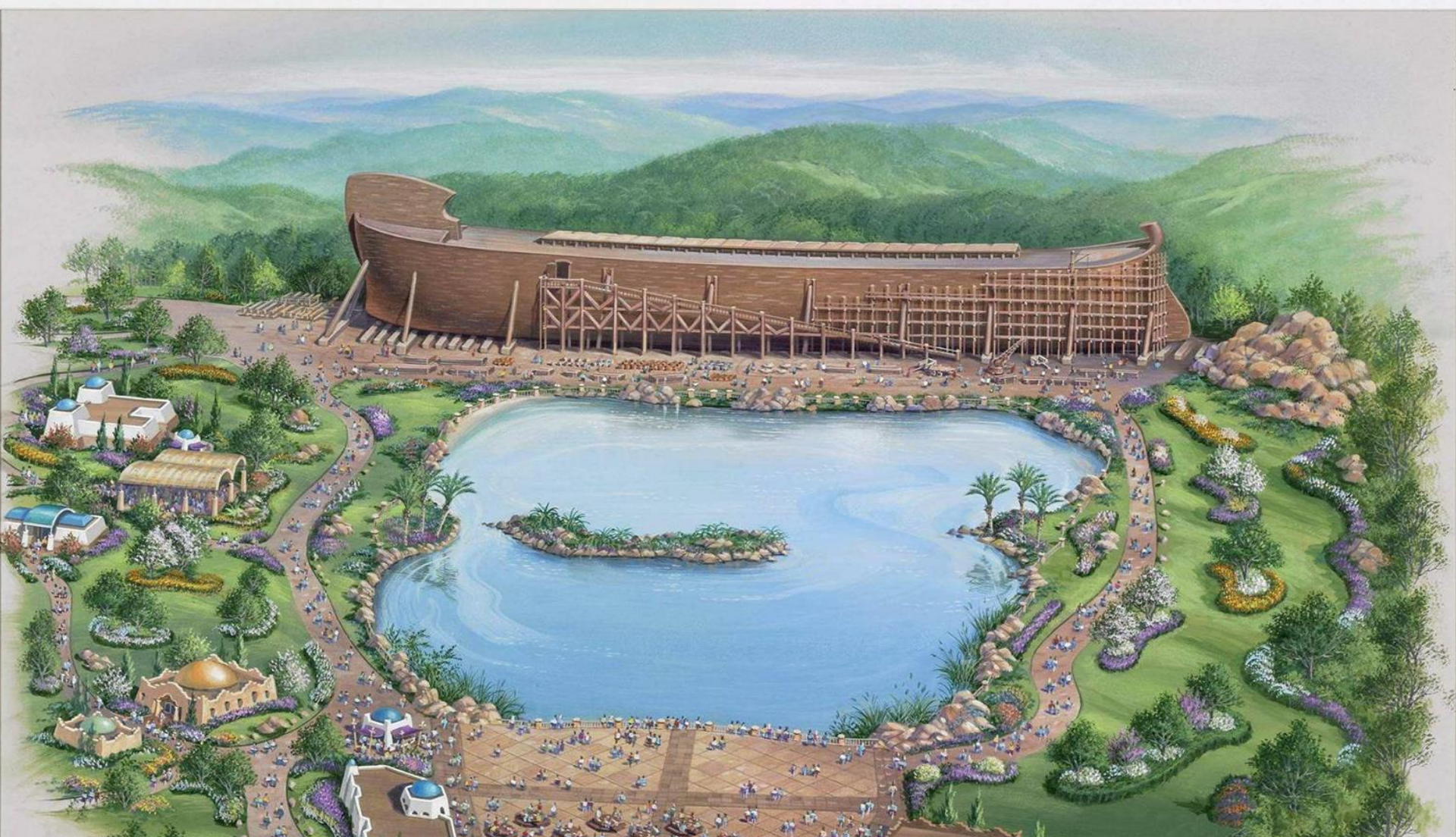
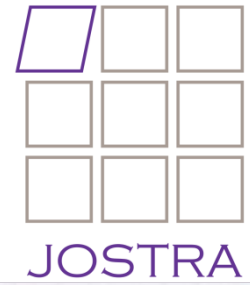
- Sistemingai organizuoti civilinės saugos mokymus ir pratybas savivaldybėms ir valstybės institucijoms.
- Harmonizuoti teisės aktus, reguliuojančius valstybės ir savivaldybių pasirengimą galimai avarijai Baltarusijos AE.
- Institucijų darbuotojams, įpareigotiems vykdyti CS funkcijas, įtraukti jas į darbuotojo pareigines instrukcijas

REKOMENDACIJOS

- Organizuoti informacinę kampaniją, kad visuomenė suvoktų, kokią grėsmę kelia BAE ir kokių veiksmų būtina imtis kilus branduoliniams incidentams.
- Numatyti savivaldybės institucijoms deleguotų civilinės saugos funkcijų pakankamą finansavimą, ypač funkcijoms, kurių vykdymui neskiriamas arba nenumatomas finansavimas ir žmogiškieji ištekliai.

KAS TAI?

AČIŪ UŽ DĒMESĪ!

Tel. +370 698 33001

El. paštas: sauliusmalys@gmail.com